

Amnesty International
Raport Roczny 2011

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Głowa Państwa: Bronisław Komorowski (zastąpił Lecha Kaczyńskiego w sierpniu)

Premier rządu: Donald Tusk

Kara śmierci: zniesiona za wszystkie przestępstwa

Populacja: 38 milionów

Średnia długość życia: 76 lat

Śmiertelność dzieci poniżej 5 r.ż. (m/k): 9/7 na 1000

Umiejętność czytania i pisanie wśród dorosłych: 99,5 %

W październiku Polska stała się pierwszym krajem europejskim, który uznał skargę osoby poszkodowanej w programie nielegalnych transferów i tajnych więzień CIA, po tym jak obywatelowi narodowości saudyjskiej, prawdopodobnie przetrzymywanemu w tajnym więzieniu CIA w Polsce, przyznano status „poszkodowanego”. Specjalny Sprawozdawca ONZ ds. zdrowia uznał, że restrykcyjne prawo spowodowało wzrost niebezpiecznych i tajnych aborcji.

Tło wydarzeń

Po katastrofie lotniczej w kwietniu, w której zginął Prezydent Lech Kaczyński wraz z całą delegacją, zostały przeprowadzone w dwóch turach, w czerwcu i lipcu, wybory prezydenckie. Wygrał je sprawujący tymczasowo urząd Prezydenta RP Bronisław Komorowski. Został zaprzysiężony 6 sierpnia 2010 roku.

Wojna z terroryzmem i bezpieczeństwo

Wciąż trwa dochodzenie prowadzone przez Prokuraturę Apelacyjną w Warszawie w sprawie zaangażowania Polski w program nielegalnych transferów i tajnych więzień CIA. Polska Agencja Żeglugi Powietrznej podała w grudniu 2009 roku informację wskazującą na to, że samoloty latające w ramach tego programu lądowały w Polsce na lotnisku Szymany, niedaleko domniemanych tajnych więzień w Starych Kiejkutach. Dokumenty wydane przez Biuro Straży Granicznej w lipcu potwierdziły, że siedem samolotów używanych w programie nielegalnych transferów CIA wylądowało w Szymanach między grudniem 2002 a wrześniem 2003. Pasażerowie wraz z załogą byli obecni podczas lądowania i startu.

- We wrześniu, biuro prokuratora potwierdziło, że zbadało oskarżenie wniesione przez Abd al-Rahim al-Nashiri'ego, obywatela narodowości saudyjskiej, obecnie przetrzymywanego w Guantanamo, który twierdzi, że był przetrzymywany w tajnym więzieniu CIA na terenie Polski. W październiku przyznano mu status „poszkodowanego”; jest to pierwsza skarga w sprawie programu nielegalnych transferów i tajnych więzień CIA, uznana przez instytucję w państwie Unii Europejskiej.
- W grudniu, prawnicy współpracujący z organizacjami pozarządowymi Reprieve i Interights złożyli w imieniu Abu Zubajdy skargę za przestępstwa popełnione podczas przetrzymywania go przez CIA na terytorium Polski. Skarga zawierała żądanie Abu Zubajdy o formalne uznanie go za ofiarę tortur i nielegalnego zatrzymania. Po otrzymaniu statusu poszkodowanego, Abd al-Nashiri, Abu Zubajda i ich prawnicy otrzymali dostęp do aktów śledztwa prowadzonego przez prokuratora i pozwolono im na wzięcie udziału w śledztwie. W październiku Komitet Praw Człowieka wezwał polskie władze do zapewnienia, że dochodzenie w sprawie domniemanego zaangażowania urzędników w program nielegalnych transferów i tajnych więzień CIA, ma wszelkie upoważnienia niezbędne do wzywania świadków i otrzymywania dokumentacji.
- 17 września, działając zgodnie z międzynarodowym nakazem aresztowania wydanym przez władze rosyjskie, policja w Warszawie aresztowała Czeczena Akhmeda Zakajewa. W następstwie aresztowania, Rosja zażądała ekstradycji Akhmeda Zakajewa, powołując się na jego zaangażowanie w akcje terrorystyczne. 18 września, Warszawski Sąd Okręgowy, nakazał jego uwolnienie biorąc pod uwagę status uchodźcy, jaki otrzymał w Wielkiej Brytanii. Prokurator rejonowy zaskarżył tę decyzję. W październiku sąd apelacyjny podtrzymał decyzję o uwolnieniu Akhmeda Zakajewa, który wrócił do Anglii. 23 grudnia sąd rejonowy zaprzestał procedur ekstradycyjnych z powodów nieobecności Akhmeda Zakajewa na terytorium Polski.

Dyskryminacja

Po latach przygotowań parlament przyjął w grudniu ustawę antydyskryminacyjną. Jednakże organizacje pozarządowe skrytykowały jej ograniczony katalog przestępstw, na podstawie których dyskryminacja jest zakazana. Są to tożsamość płciowa, poglądy polityczne czy np. stan cywilny. Organizacje wyraziły również zaniepokojenie faktem, że zamiast utworzenia nowego niezależnego biura do monitorowania i promowania nowej ustawy, instytucją za to odpowiedzialną byłby Rzecznik Praw Obywatelskich.

Prawa seksualne i reprodukcyjne

Specjalny Sprawozdawca ONZ ds. prawa do zdrowia podkreślił w maju, że ustawa dotycząca planowania rodziny, która unieważniła ekonomiczne i socjalne powody, jako podstawy do prawnego przerwania ciąży, spowodowała wzrost niebezpiecznych i podziemnych aborcji. W październiku Komitet Praw Człowieka wyraził zaniepokojenie z powodu tego, że wielu kobietom odmówiono dostępu do usług zdrowia reprodukcyjnego, w tym prawa do legalnego przerwania ciąży.

Organizacje monitorujące przestrzeganie praw człowieka wskazały przepis w ustawie mówiący o „klauzuli sumienia”, który daje personelowi medycznemu prawo do odmowy przeprowadzenia niektórych procedur, jako przeszkodę w dostępie do praw reprodukcyjnych. Według raportu przyjętego we wrześniu przez Komitet ds. Społecznych, Zdrowia i Rodziny Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, polskim instytucjom zdrowotnym brakowało formalnych przepisów dotyczących stosowania „klauzuli sumienia”. W raporcie wyrażono zaniepokojenie, że ten paragraf jest nadużywany przez zarządy szpitali, które często przyjmowały niepisane zasady postępowania zakazujące niektórych interwencji, w tym aborcji.

- Sprawa kobiety w ciąży, która zmarła na skutek szoku septycznego po tym, jak odmówiono jej opieki diagnostycznej i leczenia w kilku szpitalach, ze strachu przed ryzykowaniem życia płodu, czeka na zbadanie przez Europejski Trybunał ds. Praw Człowieka.

Nadużycie siły

W październiku, Komitet Praw Człowieka wyraziła zaniepokojenie w sprawie informacji o nadużyciu siły przez służby egzekwujące prawo. Zostało również odnotowane, że incydenty związane z policyjną przemocą, nie zawsze były zgłaszane ze względu na strach osób poszkodowanych, że zostanie wszczęte przeciwko nim dochodzenie.

- 23 maja na targowisku w Warszawie, w dzielnicy Praga, policjant zastrzelił 36-letniego nigeryjskiego handlowca, który zginął na miejscu. Incydent zdarzył się podczas policyjnej akcji, która miała na celu sprawdzenie pozwoleń na handel. Prokurator Generalny rozpoczął śledztwo 24 maja w sprawie dwóch zarzutów: nadużycia siły przez policjanta i uszkodzenie ciała, które spowodowało śmierć oraz napad na urzędnika publicznego.
- Jeden z liderów Kampanii Przeciwko Homofobii, Robert Biedroń, został aresztowany i prawdopodobnie pobity przez policję 11 listopada. Zdarzenie miało miejsce podczas antyfaszystowskiej demonstracji przeciwko marszowi prawicowych grup ekstremistów w Warszawie. Robert Biedroń złożył doniesienie o nadużyciu siły przez policję, co spowodowało uszkodzenia ciała, takie jak uszkodzenia kręgosłupa, siniaki i obtarcia. Został zatrzymany na 20 godzin i pozbawiony kontaktu ze swoją rodziną i prawnikami. Policja oskarżyła go o napaść na urzędnika państwowego .

Uchodźcy i osoby starające się o azyl

W wyniku kampanii prowadzonej przez pisma i petycji, pod którą podpisało się 800 osób, w listopadzie zamknięto ośrodek dla uchodźców w Łomży. Podczas tej kampanii niektóre media opisywały większość czecheńskich emigrantów jako kryminalistów. Różne krajowe organizacje pozarządowe protestowały przeciwko zamknięciu tego ośrodka w trakcie roku szkolnego. Po zamknięciu, uchodźcy musieli szukać mieszkań do wynajęcia albo znaleźć inny ośrodek dla uchodźców, w którym znalazłyby się jeszcze wolne miejsca.

Prawa lesbijek, gejów, biseksualistów i osób transpłciowych

Znaczny wzrost nienawiści w wypowiedziach i nietolerancja wobec lesbijek, gejów, biseksualistów i osób transpłciowych zostały odnotowane w październiku przez Komitet Praw Człowieka .

Amnesty International wizyty/ raporty

- Raport: Tajemnica Poliszynela. Piętrzące się dowody na współudział Europy w programie bezprawnych transferów i tajnych więzień CIA (EUR 01/23/2010)

Tłumaczyła Anna Porębska